

Ιεραρχίες Μνήμης

(οργάνωση, λειτουργία και απόδοση κρυφών μνημών)

<https://mixstef.github.io/courses/comparch/>

Μ.Στεφανιδάκης

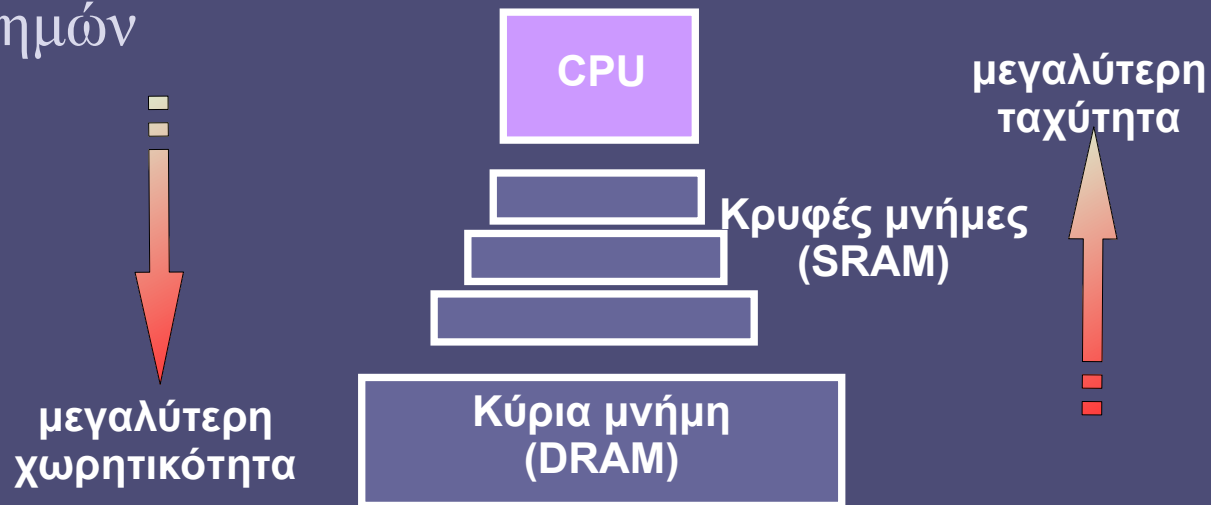

Απαιτήσεις από το σύστημα μνήμης

- Παράδειγμα: ένας επεξεργαστικός πυρήνας
 - με ρολόι 3 GHz
 - και έναρξη εκτέλεσης έως και 8 εντολών ανά κύκλο
 - απαιτεί από τη μνήμη 24G εντολές/sec
 - Τι συμβαίνει σε συστήματα με πολλούς πυρήνες;
- Η «ιδανική μνήμη» θα έπρεπε να είναι
 - Πολύ γρήγορη
 - Πολύ φθηνή
 - Με πολύ μεγάλη χωρητικότητα
 - Ιδιαίτερα χρήσιμη στις σημερινές εφαρμογές AI

Σκοπός της Ιεραρχίας Μνήμης

- Προσέγγιση της ιδανικής μνήμης
 - Ο επεξεργαστής να βλέπει “μνήμη”
 - Με την ταχύτητα του υψηλότερου επιπέδου
 - Και το μέγεθος του χαμηλότερου επιπέδου
- Η ιεραρχία μνήμης εκμεταλλεύεται την αρχή της τοπικότητας
 - Για να γεφυρώσει το χάσμα απόδοσης μεταξύ επεξεργαστών και μνημών

Ιεραρχία μνήμης και τοπικότητα

- **Χρονική Τοπικότητα**

- Εάν προσπελαστεί μια θέση μνήμης, είναι πολύ πιθανό να προσπελαστεί ξανά στο άμεσο μέλλον
 - Παράδειγμα: οι εντολές ενός βρόχου (loop)

- **Εφαρμογή:**

- Δεδομένα και εντολές που χρησιμοποιήθηκαν πρόσφατα βρίσκονται ήδη κοντύτερα στον επεξεργαστή (π.χ. στην κρυφή μνήμη)
 - θα προσπελαστούν πολύ γρηγορότερα την επόμενη φορά

Ιεραρχία μνήμης και τοπικότητα

- Χωρική Τοπικότητα

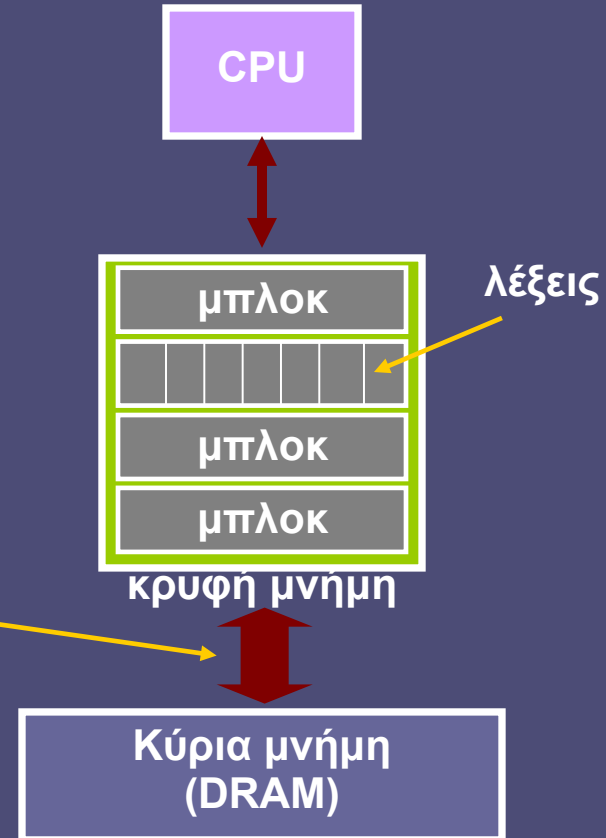
- Εάν προσπελαστεί μια θέση μνήμης, είναι πολύ πιθανό να προσπελαστούν και οι γειτονικές θέσεις στο άμεσο μέλλον
 - Εντολές προγραμμάτων, δεδομένα σε πίνακες κλπ

- Εφαρμογή:

- Όταν προσπελαστεί μια θέση μνήμης, μεταφέρονται **και οι διπλανές της λέξεις** στην κρυφή μνήμη
 - Γρηγορότερη προσπέλαση όταν θα ζητηθούν και αυτές

Μπλοκ (γραμμές) κρυφής μνήμης

- Για την εκμετάλλευση της **χωρικής τοπικότητας**
- Όταν πρέπει να μεταφερθεί μια λέξη, μεταφέρεται **το μπλοκ που την περιέχει**
- Το σύστημα κύριας μνήμης έχει βελτιστοποιηθεί αρχιτεκτονικά για **μεταφορές μπλοκ**
- Οι σημερινοί επεξεργαστές διαθέτουν κρυφές μνήμες με μέγεθος μπλοκ ίσο με 64 bytes

Κρυφές μνήμες

- Σημαντικό τμήμα στην ιεραρχία μνήμης
- Εξέλιξη συστημάτων κρυφής μνήμης
 - 1962: οι πρώτες ιεραρχίες μνήμης (Atlas computer)
 - Όχι όμως κρυφή μνήμη
 - 1965: η πρώτη περιγραφή κρυφής μνήμης (Wilkes)
 - Ο πρώτος υπολογιστής με κρυφή μνήμη (IBM 360/85)
 - 1968: η πρώτη χρησιμοποίηση του όρου “**cache memory**”
 - Στη συνέχεια:
 - Πολλαπλά επίπεδα κρυφής μνήμης (L1, L2, L3...)
 - Βελτιωμένες αρχιτεκτονικές κρυφής μνήμης

Αποθήκευση δεδομένων στην Ιεραρχία Μνήμης

- **Αποθήκευση δεδομένων**
 - Τα υψηλότερα επίπεδα της ιεραρχίας μνήμης (πιο κοντά στις ΚΜΕ) είναι **υποσύνολα** σε χωρητικότητα των χαμηλότερων
 - Όλα τα δεδομένα αποθηκεύονται τελικά στο χαμηλότερο επίπεδο, στην **κύρια μνήμη**
- **Μεταφορά δεδομένων**
 - Αντιγραφή **μπλοκ** από επίπεδο σε επίπεδο
- **Διαχείριση κρυφής μνήμης**
 - Αυτόματα από το υλικό (hardware) του επεξεργαστή
 - Το εκτελούμενο πρόγραμμα δεν μεταφέρει ρητά δεδομένα από/προς τις κρυφές μνήμες

Αναζήτηση δεδομένων στην Ιεραρχία Μνήμης

- **Αναζήτηση δεδομένων**
 - Η μονάδα επεξεργασίας ζητά **πάντοτε** τα δεδομένα/εντολές από το κοντινότερο σε αυτήν επίπεδο (κρυφή μνήμη)
 - Τα δεδομένα υπάρχουν στην κρυφή μνήμη: **hit**
 - Τα δεδομένα επιστρέφονται γρήγορα στη μονάδα επεξεργασίας
 - Τα δεδομένα δεν βρίσκονται στην κρυφή μνήμη: **miss**
 - Η αίτηση προωθείται στο επόμενο (χαμηλότερο) επίπεδο (κύρια μνήμη)
 - Το **μπλοκ** που περιέχει τα δεδομένα **αντιγράφεται** στην κρυφή μνήμη
 - Και τα δεδομένα που ζητήθηκαν επιστρέφονται στη μονάδα επεξεργασίας

Τι δημιουργεί cache misses;

- Η πρώτη φορά προσπέλασης ενός μπλοκ
 - Όταν ζητούνται από τη μονάδα επεξεργασίας μπλοκ που δεν βρέθηκαν ποτέ μέχρι τώρα στην κρυφή μνήμη
- Λόγω της πεπερασμένης χωρητικότητας της κρυφής μνήμης
 - Η κρυφή μνήμη δεν χωράει όλα τα μπλοκ ταυτόχρονα
 - Μπλοκ που τοποθετούνται στην ίδια θέση στην κρυφή μνήμη, συναγωνίζονται για τη θέση αυτή
 - Ένα νέο μπλοκ όταν τοποθετηθεί στην κρυφή μνήμη εκτοπίζει ένα προηγούμενο διαφορετικό μπλοκ που βρισκόταν στην ίδια θέση

Τοποθέτηση ενός μπλοκ

- Η κύρια μνήμη περιέχει πολύ περισσότερα «μπλοκ» από όσα χωρούν στην κρυφή μνήμη
 - Συνεπώς, στην ίδια θέση της κρυφής μνήμης πρέπει να τοποθετηθούν διαφορετικά μπλοκ από την κύρια μνήμη (προφανώς όχι ταυτόχρονα!)
 - Σύγκρουση μπλοκ
- Πώς αποφασίζεται η θέση ενός μπλοκ στην κρυφή μνήμη;
 - Η απλή λύση: άμεση απεικόνιση (direct mapped cache)
 - Κάθε μπλοκ πηγαίνει σε μία μόνο θέση
(αριθμός μπλοκ) mod (θέσεις στην κρυφή μνήμη)
 - «Υπολογίζεται» πολύ εύκολα αν οι θέσεις είναι δύναμη του 2

Μέρη διεύθυνσης στην άμεση απεικόνιση

- Η μονάδα επεξεργασίας κάνει αιτήσεις ανάγνωσης/εγγραφής από/σε **διεύθυνση μνήμης**

- Με τη μέθοδο της άμεσης απεικόνισης η διεύθυνση χωρίζεται σε 3 μέρη
 - **byte offset**: σε ποιο byte μέσα στο μπλοκ αρχίζει η ζητούμενη λέξη
 - Για μπλοκ με c bytes, το byte offset είναι $\log_2(c)$ bits
 - **index**: σε ποια θέση της κρυφής μνήμης θα τοποθετηθεί το μπλοκ
 - Σε κρυφή μνήμη με k θέσεις μπλοκ, το index είναι $\log_2(k)$ bits
 - **tag**: τα υπόλοιπα bits της διεύθυνσης
 - Τη χρησιμότητα του tag (ετικέτας) θα δούμε σε λίγο

Παράδειγμα άμεσης απεικόνισης

0x226 = **001** **00010** **0110**

tag byte offset

θέση μπλοκ (index) = 2

0x7E9 = **011** **11110** **1001**

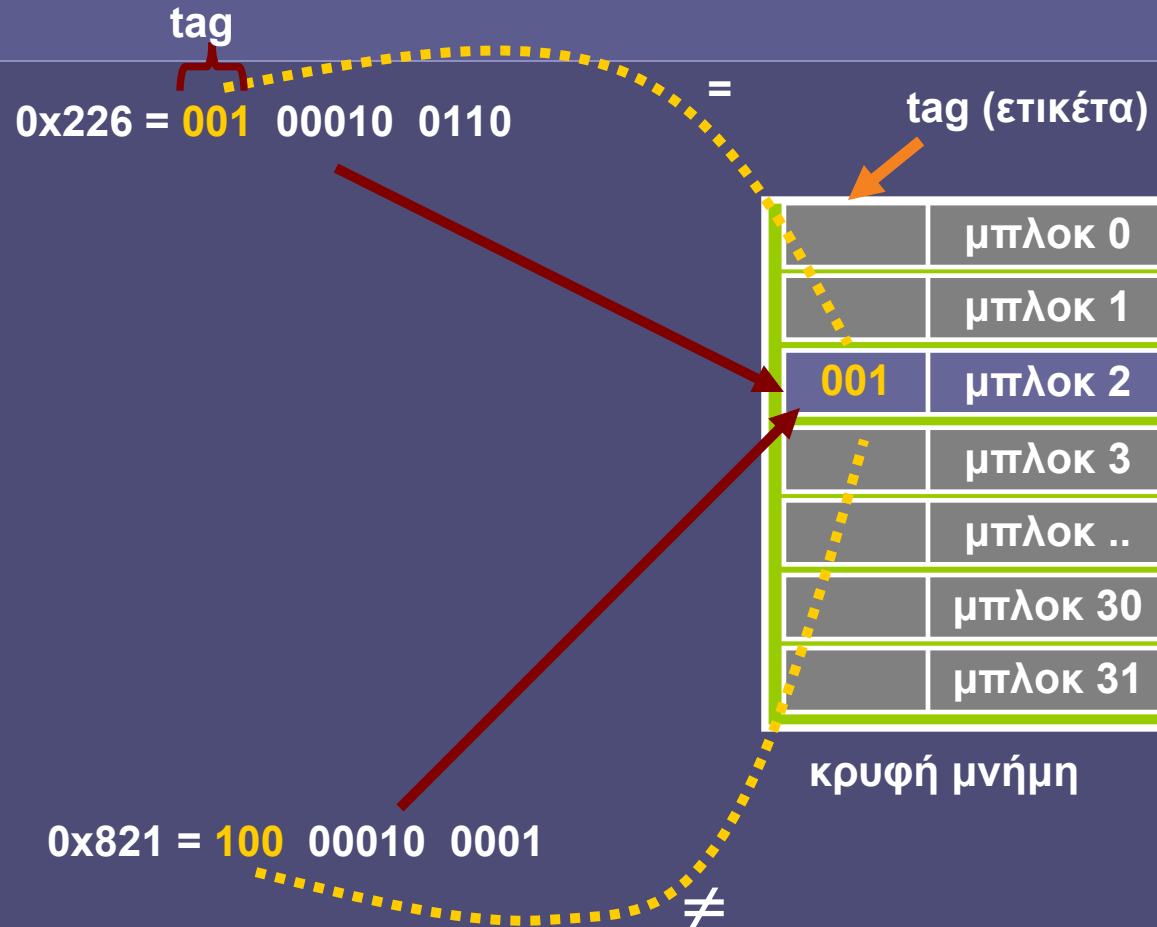
0x821 = **100** **00010** **0001**

κρυφή μνήμη

- Σε κρυφή μνήμη με 16 bytes/μπλοκ, 32 θέσεις για μπλοκ, βρείτε τη θέση όπου τοποθετούνται τα μπλοκ που περιέχουν τις διευθύνσεις 226 (hex), 7E9 (hex) και 821 (hex)
 - block offset = 4 bits ($\log_2 16$), index = 5 bits ($\log_2 32$)

Ποιο μπλοκ βρίσκεται τώρα σε κάθε θέση;

Επίσης: περιέχει η
θέση κάποιο
έγκυρο μπλοκ;
valid bit (V)

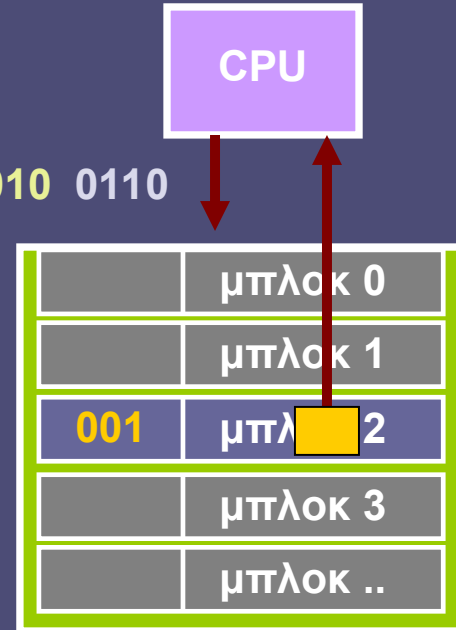
Σύγκριση με **ετικέτα (tag)** της επιλεγμένης θέσης στην κρυφή μνήμη:

- Αυτή τη στιγμή υπάρχει το μπλοκ που περιέχει τη διεύθυνση 226(hex)

Ανάγνωση: Cache Hit

read 0x226 = 001 00010 0110

hit

Κύρια μνήμη
(DRAM)

Η ζητούμενη διεύθυνση βρίσκεται στην κρυφή μνήμη, το περιεχόμενο επιστρέφεται στην ΚΜΕ

Ανάγνωση: Cache Miss (1)

read 0x821 = 100 00010 0001

CPU

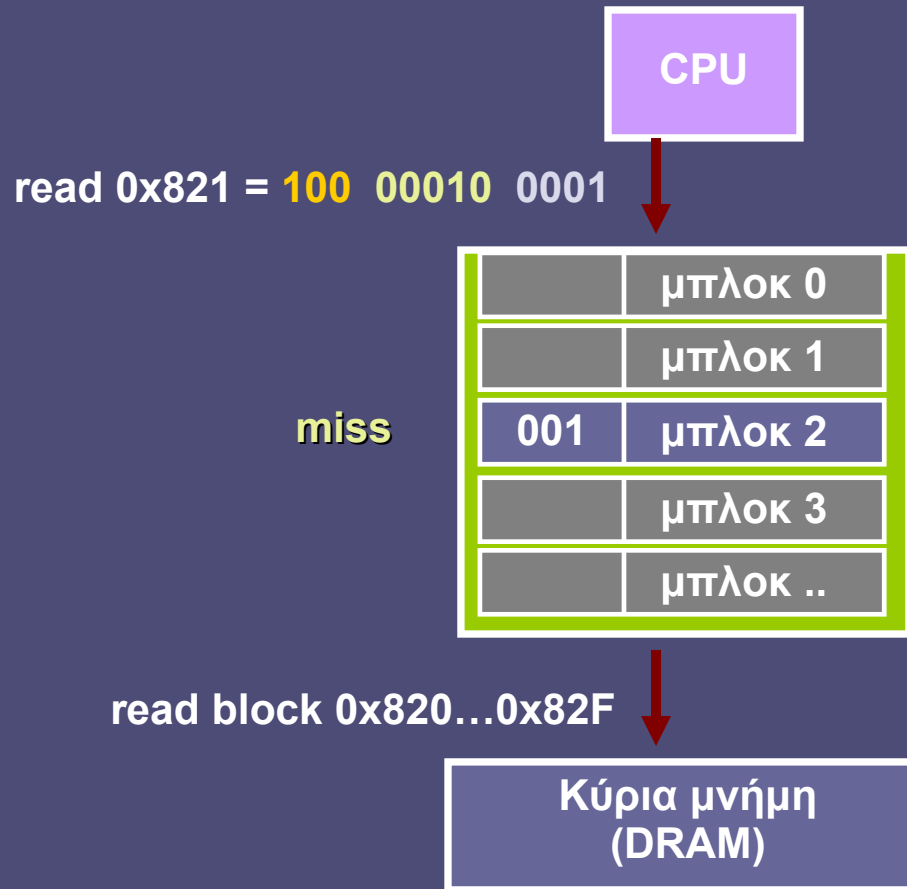
miss

	μπλοκ 0
	μπλοκ 1
001	μπλοκ 2
	μπλοκ 3
	μπλοκ ..

Κύρια μνήμη
(DRAM)

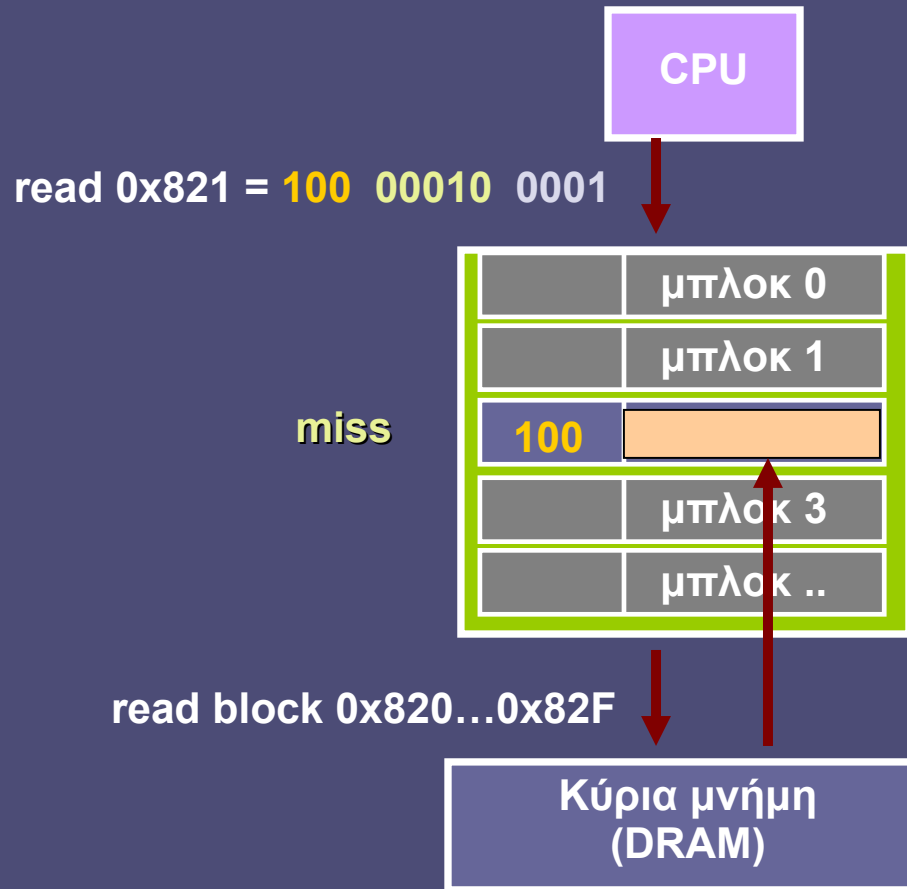
Η ζητούμενη διεύθυνση δεν βρίσκεται στην κρυφή μνήμη

Ανάγνωση: Cache Miss (2)

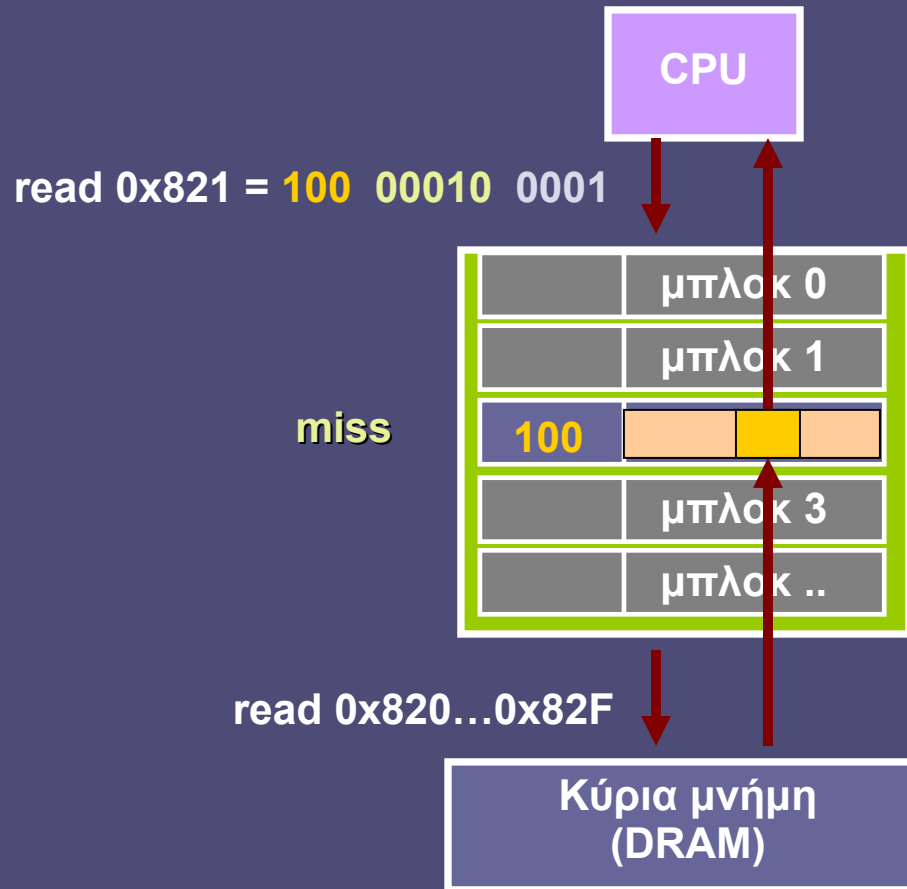
Το μπλοκ που περιέχει τη διεύθυνση 821(hex) ζητείται από την κύρια μνήμη

Ανάγνωση: Cache Miss (3)

Το μπλοκ που περιέχει τη διεύθυνση 821(hex) εισάγεται στην κρυφή μνήμη

Ανάγνωση: Cache Miss (4)

Το περιεχόμενο της διεύθυνσης 821(hex) επιστρέφεται στην ΚΜΕ

Εγγραφή στην κρυφή μνήμη

- **Write Hit**

- Η νέα τιμή ενημερώνεται **μόνο** στην κρυφή μνήμη (**write-back**)
 - Η τιμή στην κύρια μνήμη ενημερώνεται μόνο **όταν το μπλοκ εκτοπίζεται από την κρυφή μνήμη**
 - Η εναλλακτική πολιτική **write-through** ενημερώνει ταυτόχρονα και την κύρια μνήμη αλλά είναι πολύ πιο αργή
- Απαιτείται επιπλέον λογική (hardware) για τον έλεγχο της **συνοχής** των δεδομένων
 - Όλοι οι πυρήνες (διαφορετικές κρυφές μνήμες) πρέπει να βλέπουν τα ίδια δεδομένα

- **Write Miss**

- Το μπλοκ έρχεται πρώτα στην κρυφή μνήμη από την κύρια μνήμη (**write-allocate**)

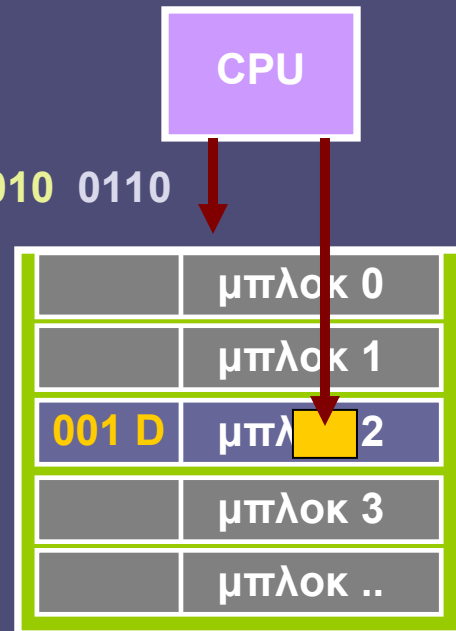
Εγγραφή: Cache Hit

write 0x226 = 001 00010 0110

Η ζητούμενη διεύθυνση βρίσκεται στην κρυφή μνήμη, τα νέα δεδομένα γράφονται στην κρυφή μνήμη. Το μπλοκ σημειώνεται ως (D)irty.

Τα νέα δεδομένα **δεν γράφονται** στην κύρια μνήμη (πολιτική **write-back**)

hit

Εγγραφή: Cache Miss (1)

write 0x821 = 100 00010 0001

CPU

miss

	μπλοκ 0
	μπλοκ 1
001	μπλοκ 2
	μπλοκ 3
	μπλοκ ..

Κύρια μνήμη
(DRAM)

Η ζητούμενη διεύθυνση δεν βρίσκεται στην κρυφή μνήμη

Εγγραφή: Cache Miss (2)

write 0x821 = 100 00010 0001

CPU

miss

	μπλοκ 0
	μπλοκ 1
001	μπλοκ 2
	μπλοκ 3
	μπλοκ ..

read block 0x820...0x82F

Κύρια μνήμη
(DRAM)

Το μπλοκ που περιέχει τη διεύθυνση 821(hex) ζητείται από την κύρια μνήμη

Εγγραφή: Cache Miss (3)

Το μπλοκ που περιέχει τη διεύθυνση 821(hex) εισάγεται στην κρυφή μνήμη (πολιτική **write-allocate**)

Προσοχή: εάν το μπλοκ που εκτοπίζεται είναι **Dirty**, θα πρέπει να γραφεί πρώτα στην κύρια μνήμη πριν αντικατασταθεί

write 0x821 = **100** 00010 0001

miss

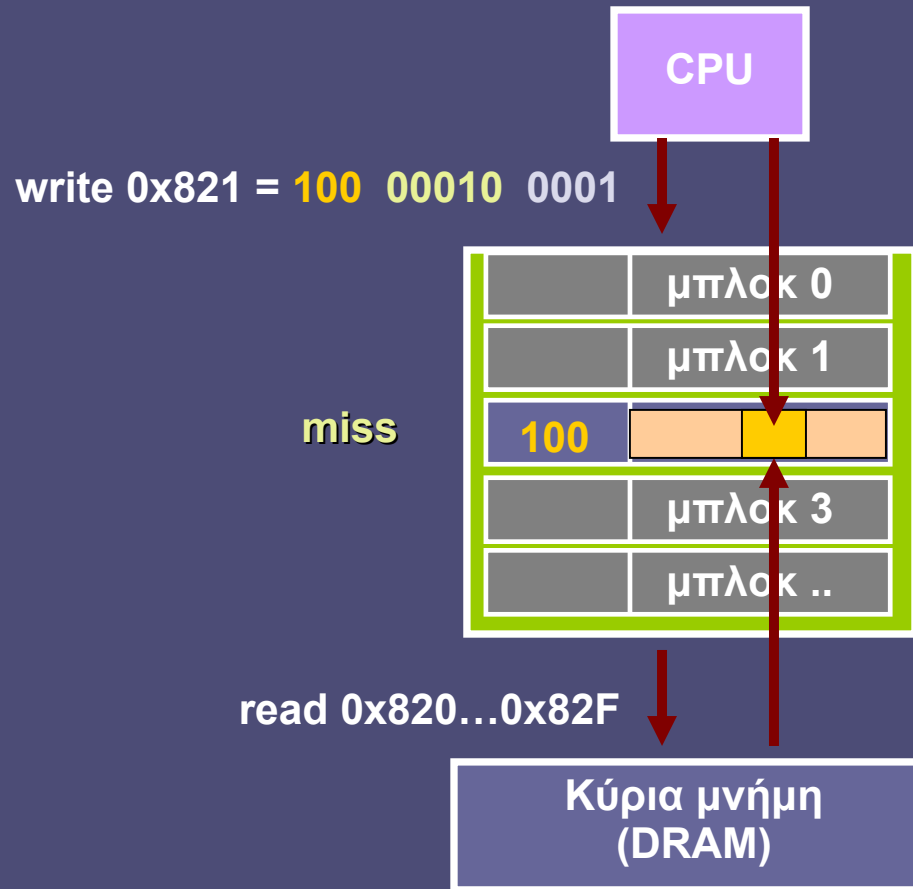
read block 0x820...0x82F

CPU

Κύρια μνήμη (DRAM)

Εγγραφή: Cache Miss (4)

Το νέο περιεχόμενο της διεύθυνσης 821(hex) γράφεται στην κρυφή μνήμη

Χαρακτηριστικά απόδοσης κρυφής μνήμης

- **Hit Rate**
 - Ποσοστό προσπελάσεων μνήμης, όπου τα δεδομένα βρίσκονται στην κρυφή μνήμη
- **Miss Rate**
 - Ποσοστό προσπελάσεων μνήμης, όπου τα δεδομένα δεν βρίσκονται στην κρυφή μνήμη
 - (1-hit rate)
- **Hit Time**
 - Ο χρόνος για την προσπέλαση δεδομένων σε hit
- **Miss Penalty**
 - Ο χρόνος για την προσπέλαση, μεταφορά και τοποθέτηση των δεδομένων miss από την κύρια στην κρυφή μνήμη και στην ΚΜΕ

Το κόστος των cache misses

- Χαμένοι κύκλοι ρολογιού

- Σε αναμονή για προσπέλαση κύριας μνήμης

$$\text{Κύκλοι Αναμονής} = \text{Προσπελάσεις μνήμης} * \text{Miss Rate} * \text{Miss Penalty}$$

- Είναι απλουστευμένο μοντέλο γιατί στην πραγματικότητα:

- Διαφορετικό Miss Rate ανά κατηγορίες εντολών
- Διαφορετικό Miss Rate για ανάγνωση-εγγραφή
 - Δυσκολεύουν τον υπολογισμό ενός ακριβούς miss rate
- Σύνθετη ανάλυση για εκτέλεση εκτός σειράς
 - Ο επεξεργαστής “κρύβει” την καθυστέρηση εκτελώντας κάτι άλλο
 - Δυσκολεύει τον υπολογισμό ενός ακριβούς miss penalty

Παράδειγμα υπολογισμού κόστους misses

- Σύστημα έχει ιδανικό $CPI = 1$
 - Όταν έχουμε cache hits
- 40% των εντολών διαβάζουν ή γράφουν δεδομένα από/στη μνήμη
- Miss rate = 2%
- Miss penalty = 20 κύκλοι ρολογιού
 - Πόσες προσπελάσεις μνήμης ανά εντολή;
 - Πόσα misses ανά εντολή;
 - Ποιο το πραγματικό CPI αν λάβουμε υπόψη και τα misses;

Παράδειγμα υπολογισμού κόστους misses

- Σύστημα έχει ιδανικό $CPI = 1$
 - Όταν έχουμε cache hits
- 40% των εντολών διαβάζουν ή γράφουν δεδομένα από/στη μνήμη
- Miss rate = 2%
- Miss penalty = 20 κύκλοι ρολογιού
 - Πόσες προσπελάσεις μνήμης ανά εντολή;
 $1 \text{ (ανάκληση εντολής)} + 0.4 \times 1 \text{ (ανάγνωση/εγγραφή δεδομένων)} = 1.4 \text{ προσπ./εντολή}$
 - Πόσα misses ανά εντολή;
 - Ποιο το πραγματικό CPI αν λάβουμε υπόψη και τα misses;

Παράδειγμα υπολογισμού κόστους misses

- Σύστημα έχει ιδανικό $CPI = 1$
 - Όταν έχουμε cache hits
- 40% των εντολών διαβάζουν ή γράφουν δεδομένα από/στη μνήμη
- Miss rate = 2%
- Miss penalty = 20 κύκλοι ρολογιού
 - Πόσες προσπελάσεις μνήμης ανά εντολή;
 $1 \text{ (ανάκληση εντολής)} + 0,4 \times 1 \text{ (ανάγνωση/εγγραφή δεδομένων)} = 1,4 \text{ προσπ./εντολή}$
 - Πόσα misses ανά εντολή;
 $1,4 \text{ προσπελάσεις/εντολή} \times 0,02 = 0,028 \text{ misses/εντολή}$
 - Ποιο το πραγματικό CPI αν λάβουμε υπόψη και τα misses;

Παράδειγμα υπολογισμού κόστους misses

- Σύστημα έχει ιδανικό $CPI = 1$
 - Όταν έχουμε cache hits
- 40% των εντολών διαβάζουν ή γράφουν δεδομένα από/στη μνήμη
- Miss rate = 2%
- Miss penalty = 20 κύκλοι ρολογιού
 - Πόσες προσπελάσεις μνήμης ανά εντολή;
 $1 \text{ (ανάκληση εντολής)} + 0,4 \times 1 \text{ (ανάγνωση/εγγραφή δεδομένων)} = 1,4 \text{ προσπ./εντολή}$
 - Πόσα misses ανά εντολή;
 $1,4 \text{ προσπελάσεις/εντολή} \times 0,02 = 0,028 \text{ misses/εντολή}$
 - Ποιο το πραγματικό CPI αν λάβουμε υπόψη και τα misses;
 $1 \text{ κύκλος (ιδανικό CPI)} + 0,028 \text{ misses} \times 20 \text{ cycles (κύκλοι αναμονής)} = 1 + 0,56 = 1,56$

Μειώνοντας το κόστος των cache misses

- Βελτίωση της απόδοσης

$$\text{Κύκλοι Αναμονής} = \text{Προσπελάσεις μνήμης} * \text{Miss Rate} * \text{Miss Penalty}$$

- Παράγοντες βελτίωσης

- Μείωση του miss rate
- Μείωση του miss penalty

Τεχνικές μείωσης miss rate

- Αντιμετώπιση αιτιών που προκαλούν misses
- Αύξηση χωρητικότητας κρυφής μνήμης
 - *Αλλά:* μια μεγάλη κρυφή μνήμη μπορεί να είναι πιο αργή (αύξηση hit time)
- Αύξηση του μεγέθους του μπλοκ
 - Προσπάθεια εκμετάλλευσης της χωρικής τοπικότητας
 - *Αλλά:* αυξάνει το miss penalty
 - Πιθανόν να αυξάνει τελικά το miss rate, λόγω των *λιγότερων* μπλοκ στην κρυφή μνήμη
- Ευέλικτες τεχνικές τοποθέτησης των μπλοκ
 - Όστε να παραμένουν περισσότερο στην κρυφή μνήμη

Το πρόβλημα με την άμεση απεικόνιση

- Η τοποθέτηση των μπλοκ στις θέσεις της κρυφής μνήμης με τη μέθοδο της άμεσης απεικόνισης
 - Είναι γρήγορη και απαιτεί απλούστερο κύκλωμα
 - Κατάλληλη για τις κρυφές μνήμες **κοντά** στη μονάδα επεξεργασίας (1^ο επιπέδου, L1)
- Επειδή όμως κάθε μπλοκ τοποθετείται ανελαστικά σε μια και μόνο θέση
 - Μπορεί να προκαλέσει αυξημένες συγκρούσεις μπλοκ μέσα στο ίδιο εκτελούμενο πρόγραμμα
 - Με αποτέλεσμα τη συνεχή αντικατάσταση μπλοκ που έτυχε να απεικονιστούν στην ίδια θέση της κρυφής μνήμης
 - Ακόμα κι αν υπάρχουν άλλες θέσεις που δεν χρησιμοποιούνται τη στιγμή εκείνη

Παράδειγμα

```
for (i=0; i<N; i++) {  
    a[i] = b[i]+c[i];  
}
```

- Τι θα συμβεί αν οι πίνακες a,b,c, βρίσκονται στη μνήμη σε τέτοιες διευθύνσεις ώστε τα μπλοκ που περιέχουν τα a[i], b[i], c[i] να τοποθετούνται στην ίδια θέση της κρυφής μνήμης;

Ευέλικτες τεχνικές τοποθέτησης μπλοκ

0x226 = 001 00010 0110

fully associative

00100010	

N-way set associative

001	

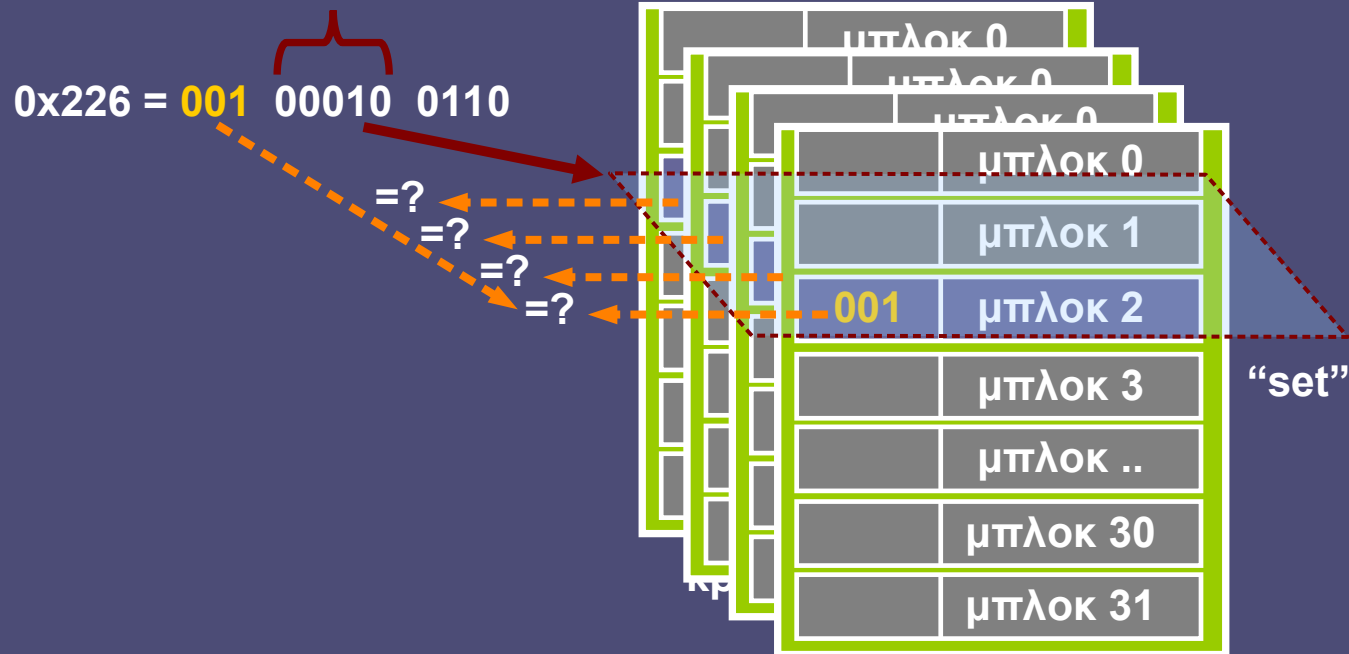
Πιθανή η αύξηση
του hit time λόγω
πιο πολύπλοκου
κυκλώματος

Πιθανή τοποθέτηση
Παράλληλη αναζήτηση

Αντικατάσταση: least recently used (LRU)

Παράδειγμα: 4-way set associativity

προσδιορίζει το set των 4 θέσεων

Η τοποθέτηση γίνεται σε μία από 4 πιθανές θέσεις

Παράδειγμα οργάνωσης κρυφής μνήμης

- Επεξεργαστής έχει 48 bits διεύθυνσης
- 32KB κρυφή μνήμη 1^{ου} επιπέδου (L1)
 - 8-way set associative
 - Μέγεθος μπλοκ = 64 bytes
- Πόσες θέσεις για μπλοκ συνολικά;
- Πόσα sets;
- Ποια τα μέρη της διεύθυνσης και το εύρος τους σε bits;
 - Πώς θα ήταν τα παραπάνω μεγέθη αν είχαμε απλή άμεση απεικόνιση;

Παράδειγμα οργάνωσης κρυφής μνήμης

- Επεξεργαστής έχει 48 bits διεύθυνσης
- 32KB κρυφή μνήμη 1^{ου} επιπέδου (L1)
 - 8-way set associative
 - Μέγεθος μπλοκ = 64 bytes
- Πόσες θέσεις για μπλοκ συνολικά;
 $32\text{KB}/64 = 2^{15} / 2^6 = 2^9 = 512 \text{ θέσεις}$
- Πόσα sets;
- Ποια τα μέρη της διεύθυνσης και το εύρος τους σε bits;
 - Πώς θα ήταν τα παραπάνω μεγέθη αν είχαμε απλή άμεση απεικόνιση;

Παράδειγμα οργάνωσης κρυφής μνήμης

- Επεξεργαστής έχει 48 bits διεύθυνσης
- 32KB κρυφή μνήμη 1^{ου} επιπέδου (L1)
 - 8-way set associative
 - Μέγεθος μπλοκ = 64 bytes
- Πόσες θέσεις για μπλοκ συνολικά;
 $32\text{KB}/64 = 2^{15} / 2^6 = 2^9 = 512 \text{ θέσεις}$
- Πόσα sets;
 $512/8 = 2^9 / 2^3 = 2^6 = 64 \text{ sets}$
- Ποια τα μέρη της διεύθυνσης και το εύρος τους σε bits;
 - Πώς θα ήταν τα παραπάνω μεγέθη αν είχαμε απλή άμεση απεικόνιση;

Παράδειγμα οργάνωσης κρυφής μνήμης

- Επεξεργαστής έχει 48 bits διεύθυνσης
- 32KB κρυφή μνήμη 1^{ου} επιπέδου (L1)
 - 8-way set associative
 - Μέγεθος μπλοκ = 64 bytes
- Πόσες θέσεις για μπλοκ συνολικά;
 $32\text{KB}/64 = 2^{15} / 2^6 = 2^9 = 512 \text{ θέσεις}$
- Πόσα sets;
 $512/8 = 2^9 / 2^3 = 2^6 = 64 \text{ sets}$
- Ποια τα μέρη της διεύθυνσης και το εύρος τους σε bits;
byte offset = 6 bits, (set) index = 6 bits, tag = 48 – 6 – 6 = 36 bits
 - Πώς θα ήταν τα παραπάνω μεγέθη αν είχαμε απλή άμεση απεικόνιση;

Παράδειγμα οργάνωσης κρυφής μνήμης

- Επεξεργαστής έχει 48 bits διεύθυνσης
- 32KB κρυφή μνήμη 1^{ου} επιπέδου (L1)
 - 8-way set associative
 - Μέγεθος μπλοκ = 64 bytes
- Πόσες θέσεις για μπλοκ συνολικά;
 $32\text{KB}/64 = 2^{15} / 2^6 = 2^9 = 512$ θέσεις
- Πόσα sets;
 $512/8 = 2^9 / 2^3 = 2^6 = 64$ sets
- Ποια τα μέρη της διεύθυνσης και το εύρος τους σε bits;
byte offset = 6 bits, (set) index = 6 bits, tag = $48 - 6 - 6 = 36$ bits
 - Πώς θα ήταν τα παραπάνω μεγέθη αν είχαμε απλή άμεση απεικόνιση;
byte offset = 6 bits, index = 9 bits, tag = $48 - 6 - 9 = 33$ bits

Παράδειγμα οργάνωσης κρυφής μνήμης

- Επεξεργαστής έχει 32 bits διεύθυνσης
- 4KB κρυφή μνήμη δεδομένων 1^{ου} επιπέδου
 - 64-way set associative
 - Μέγεθος μπλοκ = 16 bytes
- Πόσες θέσεις για μπλοκ συνολικά;
- Πόσα sets;
- Ποια τα μέρη της διεύθυνσης και το εύρος τους σε bits;
 - Πώς θα ήταν τα παραπάνω μεγέθη αν είχαμε απλή άμεση απεικόνιση;

Παράδειγμα οργάνωσης κρυφής μνήμης

- Επεξεργαστής έχει 32 bits διεύθυνσης
- 4KB κρυφή μνήμη δεδομένων 1^{ου} επιπέδου
 - 64-way set associative
 - Μέγεθος μπλοκ = 16 bytes
- Πόσες θέσεις για μπλοκ συνολικά;
 $4KB/16 = 2^{12} / 2^4 = 2^8 = 256$ θέσεις
- Πόσα sets;
 $256/64 = 2^8 / 2^6 = 2^2 = 4$ sets
- Ποια τα μέρη της διεύθυνσης και το εύρος τους σε bits;
byte offset = 4 bits, (set) index = 2 bits, tag = $32 - 4 - 2 = 26$ bits
 - Πώς θα ήταν τα παραπάνω μεγέθη αν είχαμε απλή άμεση απεικόνιση;
byte offset = 4 bits, index = 8 bits, tag = $32 - 4 - 8 = 20$ bits

Τεχνικές μείωσης miss penalty

- Μείωση των χρόνων μεταφοράς μπλοκ
 - Βελτιστοποιήσεις στην επικοινωνία με την κύρια μνήμη
 - Έτσι ώστε ένα ολόκληρο μπλοκ να μεταφέρεται με τη μικρότερη δυνατή καθυστέρηση (**bursts**)
- Πολυεπίπεδες ιεραρχίες κρυφής μνήμης
 - Μείωση miss penalty πρώτου επιπέδου (L1)
 - L1: μικρότερο μέγεθος, μεγαλύτερη ταχύτητα
 - Μεγαλύτερο miss rate αλλά miss penalty μικρότερο
 - L2: μεγαλύτερο μέγεθος, μικρότερη ταχύτητα
 - Αργότερη αλλά δεν επηρεάζει hit time επεξεργαστή
 - L3: κοινή για ομάδες πυρήνων

Οι σύγχρονοι επεξεργαστές έχουν L1, L2 και L3 caches (ίσως και 4ο επίπεδο, ως cache «τελευταίας ευκαιρίας»)

Στην εποχή των multicore συστημάτων

- Ιεραρχία Μνήμης
- Κρυφή Μνήμη
- Απόδοση κρυφής μνήμης

Τύπος	Μέγεθος	Χρόνος προσπέλασης	Ρυθμός μεταφοράς
L1	32KB 8-way	4-6 cycles	192b/cycle
L2 (MLC)	1MB 16-way	14 cycles	64b/cycle
L3 (LLC)	1.375MB /core	50-70 cycles	32b/cycle

- Παράδειγμα: Intel Xeon Scalable Processors
 - max 28 cores
 - L1 και L2 caches: κάθε πυρήνας έχει τις δικές του
 - L3: κοινή για όλους τους πυρήνες
 - δεν περιέχει υποχρεωτικά ότι υπάρχει σε L1, L2

Βελτιστοποίηση απόδοσης κρυφής μνήμης

- **Αρχιτεκτονικές βελτιώσεις**
 - **Pipelining**
 - Διάσπαση σε βαθμίδες, π.χ. σύγκριση tags, ανάγνωση data κ.ο.κ
 - **Non-blocking** – εξυπηρέτηση πολλαπλών αιτήσεων
 - Ένα miss δεν καθυστερεί επόμενα hits
 - Πολλαπλά επίπεδα κρυφής μνήμης στο chip του επεξεργαστή
- **Ο ρόλος του λογισμικού (μεταγλωττιστές)**
 - Αναδιοργάνωση προγραμμάτων για αύξηση της τοπικότητας (κυρίως στους βρόχους επανάληψης)
 - Prefetching: μετακίνηση δεδομένων στην κρυφή μνήμη πριν αυτά χρειαστούν στον επεξεργαστή

Η απόδοση της κρυφής μνήμης συνοπτικά

- Καθοριστική για τα σύγχρονα υπολογιστικά συστήματα
- Μείωση του miss rate ή του miss penalty
 - Όμως: η συμπεριφορά της ιεραρχίας μνήμης επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες
- Η πραγματική συμπεριφορά
 - Είναι σύνθετη – απαιτούνται εξομοιώσεις πριν τη σχεδίαση νέων συστημάτων
 - Είναι διαφορετική ανά εφαρμογή – δεν υπάρχει ένα μόνο αντιπροσωπευτικό πρόγραμμα
 - Είναι διαφορετική ανά υπολογιστικό σύστημα – desktop, server ή embedded